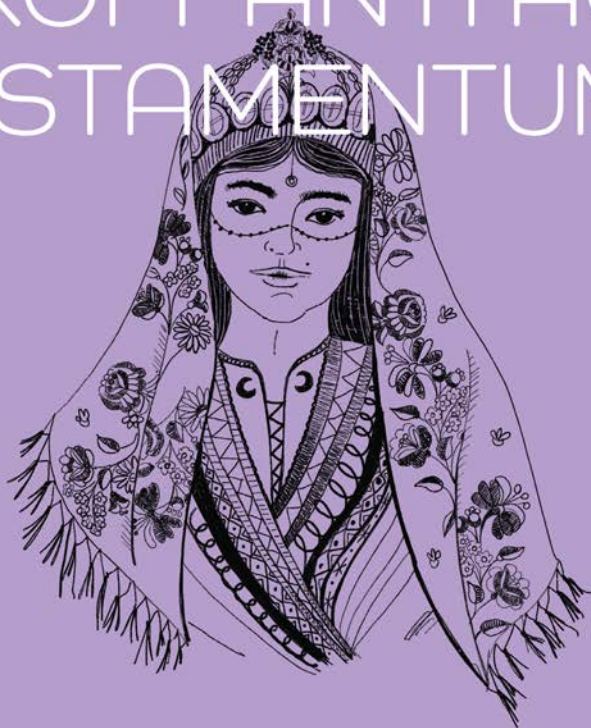

FEKETE ISTVÁN

A KOPPÁNYI AGA TESTAMENTUMA

MÓRA

FEKETE ISTVÁN

A KOPPÁNYI AGA
TESTAMENTUMA

MÓRA KÖNYVKIADÓ

Az életműsorozatban
tizenhetedik kiadás

Borítóterv:
HITKA VIKTÓRIA

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása, másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása — beleértve a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését, nyilvánosságához közvetítését — szigorúan tilos!

A kiadó könyveit kedvezménnyel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

© Fekete István jogutóda
© Móra Könyvkiadó, 1968, 2022

I.

A boltozatos, nagy szobában sok volt az árny, és kevés a fény. A sarokban nyitott tűzhely parazsa sugárzott enyhén, és a zsarát-nokról lágy hamufoszlányok szakadtak le, ha a szél belehuhogott a kürtőbe. A kecskelábú asztalon lobogott egy szál gyertya, de a homályban ez is csak vergődött. Fénye ott maradt az asztalon, amely fölé nyolcan-tízen is hajoltak, és mohón figyelték az író-deákat, kinek tolla sercege szántott a pergamenen.

A toll csévéjének hatalmas árnyéka álmosan imbolygott a falon, és amikor megállt, a fejek felemelkedtek, és sóhajtott mindenki, mintha ő írta volna a levelet. Nehéz dolog az ilyen levélírás... szent igaz. „Megvan!” — könnyebbültek meg.

— Olvasd fel, diák, előlről.

A diák olvasni kezdett. Leheletétől lobbant a láng a gyertya kanócán, és a zümmögő hang dorombolva hullt a sötétbe.

Ez a levél adassék Oglu agának, Koppányba. Köszönetem és magam ajánlását, vitéz aga. Továbbá kívánnám, hogy megjelentsed napját, mikoron bajt töszöl velem egy szál kardra. Tudd meg, vitéz aga, én ama Babocsai Gáspár fia vagyok, kinek fejét vitted éveknek előtte. Te vitéz vagy, ki nem dugod el arcod előlem. Ennél több levelet néked nem küldök. Ez levélhez képest adjad tudtomra, kijössz-e, vagy nem, mert én apám fejéért a tied akarom, vagy a magamét is elveszejteni. Amíg ezen dologom el nem végeztem, vitézi kenyerem böcsülettel nem ehetem. Választ várok hamarsággal. Isten tartson meg békességgel! Levelem kelt Fonódon, Szent György hava első szerdáján, a. d. 1586. Babocsai Gáspár fia.

Csend lett. A diák várakozóan körülnézett.

— Szépen írtad, diák — szólt a cigányképű Bogics Markó, ki Szigetvárából származott ide, nem találván helyét sehol a végeken. Félig-meddig főlegényszámba ment, mivelhogy megállta a bajt mindenütt, és kardján csorba nem esett.

— Szép! — mondták a többiek is, és most már általános beszélgetés kezdődött.

Babocsai László hallgatott. Túlnézett a többieken, túl a lobo-
gó gyertya lángján, elhalkult előtte a beszéd zaja, és a túlhaladt
időkből visszafordult egy kép.

Szeles májusi nap volt. Anyja sűrűn tekingetett a bézsényi útra
— ahol hajladoztak a jegenyék, pedig az udvarház körül semmi
szelet érezni nem lehetett. A kertben nem mozdult egyetlen
levél, s a kert alatt töretlen tükör volt a berek vize, mintha figyelő
várakozás lett volna egyszerre az egész világ.

Aztán porfelhő kezdett gomolyogni a fonódi út felett. Jönnék!
Az asztal már terítve volt. Önkancsók álltak a fal mellett, borral.
Jönnék! Anyja a feszületre nézett, és újra ki az ablakon.

— Ez volt az utolsó, hogy apádat elengedtem. Maradjon
legény, aki bajba akar járni, ne vegyen feleséget. Teremtőm, de
lassan jönnék!

A porfelhő mintha állt volna, pedig hűvös levegő vágódott be
az ajtón, mintha most ért volna ide a szél. A nehéz, csíkos abrosz
kicsit meglebbent, a húsnak és bornak olyan dohos illata moz-
dult a szobában, mintha elfeledett kamrárt nyitottak volna ki,
nem tudni, miért, és nem tudni, kinek. Összeborzongtak. És
csak néztek ki az útra, melynek hajlásán csökönyösen állt a
lovaktól felvert por.

— Miért jönnék azok ilyen lassan? Istenem... Máskor már rég
itt lennének. Édes fiam...

László alig ismert anyjára. Szemében könnyes félelem homályosodott, és arcára ráncok szürkültek. Nem nézett többé ki az ablakon, csak ő. Nem hitte, hogy apját valami baj érheti az ismeretlen török vitézzel kötött viadalon. Levágott eddig ötvenet, ez sem lesz kivétel.

Lassan, nagyon lassan jöttek a vitézek, valami dermedt rémület nőtt körülöttük, és nemsokára meglátott valamit, amitől egy hideg kéz mintha szíven simogatta volna. Hajadonfőtt jöttek: halottat hoznak...

Megölelte anyját, vad fájdalommal, s az asszony megérezte fia ölelésében a vergődést s a vigasztalást.

Úrapja nagy, sziürke lova megállt a ház előtt, amíg leemelték róla a holtat...

Valaki az asztalra csapott: eltűnt a látomás.

— A bajvívók egészségére! — emelte poharát Potyondy Miklós, aki mindig talált okot, amire nagyot lehetett inni. László is fenéig itta a kupát, apjára gondolt. Amióta eltemették, alig volt más gondolatja. Megvívni a törökkel. Ha szépet álmodott: nagy, virágos réten állt, kezében megvillant a kard, zengett a kürt, s lehányatlott a török.

Hazulról is úgy szökött meg, anyja dehogyis engedte volna. Apród lett. Múltak az évek. Az apródból lassan kevés beszédű, inkább szomorkodó vitéz. Kisebb lesvetésekben, portyázásokban már apród korában kitüntette magát. Később lándzsát is tört török vitézekkel, de igazi harci szerszámja a kard lett. Oglu karddal győzte le apját, legyen hát kard. Ahol csak meghallotta hírért valami jó kardvívónak, felkereste, és fortélyait eltanulta.

— Nem tudom, miért kötöd magad a kardhoz — kérdezte Szalai Pista. — Annak a töröknek olyan a kardja, mint a mennykő. Híre van egész túl a Dunán vagy még odébb is.

— Van az én kardom is olyan jó — mondta László.

— Butaság az efféle! — mondta Bogics Markó. — Az ellenséget azzal kell megszorítani, amit nem tud. Én láttam Oglut vívni. Nem adnék a fejedért egy nyeletlen fokost, Laci fiam... levágna az még engem is, pedig én próbáltam egy keveset.

— Téged — felelt László — én is leváglak. Megpróbálhatjuk. Persze csak játékból. Könnyű karddal, vasingben, sisakkal.

Bogics felugrott.

— Gyűjtsatok világot, és toljátok el az asztalt. Ahányszor megvágsz, annyi kancsó bort fizetek. Szűrni is szabad?

— Csak a páncélra — mondták.

Nagy zajongás keletkezett.

— Kell az ilyen! Ez kell Lászlónak, hadd tanuljon!

Kijelölték az igazlátókat, akik a bíraskodást vállalták. A fáklyák lobogó lánggal égtek a falba szúrt vaskarokon, és elcsendesedett a lárma, amikor a küzdők szembeálltak.

Ekkor megcsikordult a kilincs a nagy tölgyfa ajtón. Szélesre tárult, és egy alacsony, szinte vékony ember lépett a szobába. A fáklyák lángja csavarodott egyet, és a küzdők leeresztették kardjukat.

— Mit csináltak? Ki engedte?

Úgy csattant a hangja, mint az ostorcsapás. Az öregebbek köréje tolongtak.

— Nemzetes kapitány urunk! Csak játék. Fogadásra megy.

— Az más — enyhült meg Csomay Ferenc kapitány, aki amilyen apró ember volt, akkora rendet tartott a zabolátlan végvári legények között. A titkos bajviadalokat szigorúan megtorolta, és a törökkel is csak igen ritkán, elkerülhetetlen esetekben engedélyezte.

— Hát lássuk!

A vívók újra felálltak. Bogicsról, aki zömök medvének látszott, most tűnt csak ki, hogy mozdulatai tüneményes gyorsak. Cselt

cselre vetett, de Lászlóval semmire sem ment. A fiatal Babocsai nem támadott, csak védekezett. Csomay kapitány is egészen belemelegedett.

— Vágy már te is vissza, Laci fiam!

Laci csak a fejével intett, hogy még nem. Bogics már egészen elvesztette fejét a méregtől.

— Nézd csak a kölyket! A fene a fickóját! — De bevágni nem tudott. A kölyök nyugodt volt, mint a jégdarab.

Laci ekkor azt mondta:

— No, most olvassátok! Egy... — és csattant Markó fején a kard — kettő... — Újra a fején. — Három... — Most meg a mellén. Bogics megvadult és nekiugrott. De ekkor László kardja már meghajolva állt ellenfele mellén, aki, ha komolyan megy a játék, átszúrva fekszik a porondon.

— Állj! — szólalt meg Csomay kapitány. — Mi volt a fogadás?

— Csapásonként egy kancsó bor — felelték.

— Egészségedre, Markó! — nevetett. — Vissza az asztalt!

A küzdők lehányták magukról a vértetket. Bogics kifújta magát, megrázta ellenfele kezét.

— Jó vitéz vagy, de még jobb leszel. Nem adnék a török fejéért...

Csomay kapitány szeme megvillant. Bogics pedig szeretne volna kitépni nyelvét. Ismerte már annyira parancsolóját, hogy az könnyörtelenül megakadályozza, ha tudja, Laci halálos bajvívását. Összenéztek a legények, és Bogicsnak hátat fordítottak.

Laci szinte belesápadt a gondolatba, hogy a kapitány megakasztja a kihívást. Inkább meghal. Fehéren kelt fel az asztal mellől.

— Nemzetes jó uram! Most már tudja, mi készül. Nem haragszom Markóra, hogy kimondta. Lássunk tisztán... Amikor éveknek előtte az én uramapám fejetlen holttestét meghozták, és a nagy szürke ló megállt a ház előtt a véres batyuval, kegyelmed is ott volt, kapitány uram, én berohantam a feszület elé, és meg-

küldtem az ő nyugalmlára és lelki üdvösségére, hogy addig nem nyugszom, amíg halálát meg nem torlom. Most eljött az ideje; vasra verethet, elzavarhat, de én ezt a szent fogadásom állom!

Leült. Csak a fáklyák sercegetek, és az árnyékokat meglóbálták a falon. A kéményben hujjogott a szél, megreccsent egy-egy szék, és a nagy csendben szinte kondult a kapitány hangja:

— Jól megértettem szólásod, fiam. Igaz, ott voltam. Igaz az is, hogy anyádnak megfogadtam, hogy halálos viadalba nem engedlek. Igaz az is, hogy kemény parancsot kaptam ama Ernestin főhercegtől, hogy a bajvívásokat még börtönnel is, de megakaszszam, mert nem a németnek hajlok én meg, de bölcsen látom, hogy kár minden csepp magyar vérért, mely fogytán fogy, és szaporodik az országban a vallon, az idegen; mondom, mindez igaz. De te kemény esküvést tettél apád lelki boldogságára, aki nekem gyerekségetől fogva kenyeres pajtásom volt, hát ne kérje tőlem számon a másvilágon az ő lelki üdvösségét... Pihenjen békén — suhintott egyet kezével —, én elengedlek... Most pedig hozzatok bort!

Egy pillanatig még ült a csend, aztán felszabadulva ordított fel a kis had:

— Éljen a mi kapitányunk!

Szinte megvadultak a legények. Egymás kezét szorongatták, ittak. Dobogtak csizmájukkal. Laci pedig megölelte a kapitányát:

— Kedves Ferkó bátyám!

Csomay kapitány is elérzékenyedett, pedig ez nála tízévenként sem fordult elő.

— Ne ölelgess! De azt megmondhatom, hogy ha bajod lesz, én nem megyek anyád szeme elé, hanem beugrom a toronyból a sáncárokba... Írtatok már a töröknek? — Elolvasta a levelet.

— Jó. Tisztességes formája vagyon. Ez dukál annak is, aki írja, meg annak is, aki kapja.

Ittak.

— Éljenek a vitézek! Hol a diák? Elő a lanttal!

A diák előszedte húros szerszámját. Eloltották a fáklyákat, csak egy égett a falon. Megpendült az öreg hangszer tétován, álmodozva. A diák ujjai tapogatva járták a húrokat, mintha nótát keresne bennük, és a lány hangok szomorú búgással úsztak a levegőben.

Volt, aki az asztalra könyökölt, volt, aki maga elé nézett. Valami vad, keserű bánat, valami tehetetlen vergődés szorította meg a szívüket, mint maga a hiábavaló elmúlás.

És zengett, panaszkodott, idézett, temetett a nótás szerszám. Most már bátrabban, világosabban ömlött a hangok siránkozása; mint a hullámok, indultak el a zendülések a diák keze alól, elérték egymást a levegőben, összefonódtak, és ott maradtak.

Aztán énekelni kezdett:

*Gyöngyöm, ékem nincs már nékem,
semmi kincsem földön, égen.
Életem kezemben tartom,
mint a kardom, mint a kardom.*

*Ha elmúlok, hát elmúlok.
Ezen én már nem búsulok.
Böcsületem tisztán tartom,
mint a kardom, mint a kardom.*

*Ha meghalok, eltemetnek,
kincset vélem nem temetnek,
vélem más mi ne porladjon,
csak a kardom, csak a kardom.*

A diák éneke után még hangfoszlányok szakadtak le a húrokról, mint amikor a partról göröngy gurul, és vízbe csobban.

Aztán újra tapogatózó melódiák pendültek, mint amikor hideg őszi hajnalokon vándormadár kiált ködös, nagy völgyek felett.

Nehéz sóhajok szálltak.

— Vígat most már, diák, aki istened van, mert elsírjuk magunkat!

Ha valaki akkor a végház tájékán járt, bizonyára csodálkozott volna, hogy még hajnaltájon is dübörögtek a csizmák, és pengett a lant, mert akkor már kevés okuk volt táncolni a végvári legényeknek. És még jobban csodálkozott volna, ha meglátja, hogy Csomay kapitány uram járja legelőt. De hát ki járt volna éjszaka abban a világban? Talán a szél meg egy-két kósza farkas, melyek hazatérőben voltak a bézsényi berkekbe, ahol lidércet álmodott a lóp, és a hajnal úgy közeledett, mint a felszabadulás sóhajtása.

II.

A következő éjjelen Babocsai, Bogics és Potyondy habosra hajszolták lovaikat, és éjfél táján a koppányi végvár kapujára odatűzték László kopjáját az agának szóló levéllel együtt. Kapitányuk hallotta, mikor eldobogtak, azt is hallotta, mikor megérkeztek. Nagyot sóhajtott:

— Hej, László fiam, de nagy gondot akasztottál a nyakamba!

Egy hét múlva megérkezett Oglu levele. Nagy tisztességgel, szinte barátsággal volt írva:

...Pümkösd hava első vasárnapján ott leszek a látrányi réten huszonöt jó vitézzemmel, ám semmi lest minékünk ne vessetek, mint ahogy mi sem vetünk tinéktek. Kardom tiszta volt eddiglen, és csak mi víjjunk, addig, amíg az egyik a másikat ki nem végzi a világbul. Isten tartson mög békességgel! Költ Koppánybul szerdán, a. d. 1586.

Felzendült a kis végvár, mint a méhkas. Előkerültek a legjobb ruhák, a legszebb fegyverek. Meg kell mutatni a koppányiaknak, hogy nem olyan akármilyen legények a fonódiak.

Csak László volt kívül nyugodt, szinte álmos. Belül dörömbölt a vágy a törököt már csak látni is, de kívülről nem árulta el ezt semmi.

— Halvére van — mondták a többiek. — Annál jobb, nem ugrik kelepcébe.

Huszonöt vitézét maga Csomay Ferenc uram vezette, mellette lovagolt László. Még az úton is oktatta:

— Ne a kardját nézd, csak a szemét, azon meglátsz mindent. És ne támadj. Hadd fáradjon! Aztán, ha kapu nyílik, bele!

Hajnalodott. Balról nádasok maradtak el, most ébredt ezernyi vízimadár, hogy alig értették egymás szavát. Jobbról a györi dombok felett most bukott fel a nap. A sugarak végigtáncoltak a kis csapaton, és Csomay kapitány gyönyörködve nézett végig rajtuk. Mintha lakodalomba mentek volna. Régi harcok ragyogása rajtuk. Az apák díszes, átszőtt mentéi, forgói, fegyverei mind előkerültek. És mindezek felett a fiatal arcokon a vitézi élet mámore, a halálos bajvívás gyönyörűsége.

Aztán elkanyarodtak a látrányi rétek felé. Tündöklő májusi reggel volt. Virág virág mellett.

A lovakkal alig lehetett bírni. Rázták a fejüket, és haraptak néha az illatos fűből.

Egy kis emelkedésen kapaszkodtak még fel, aztán kiterült előttük a bajvívás helye, a látrányi rét.

Könnyű ködzászló úszott a fenekén, nehéz harmatcseppek alatt bólogatott ezernyi fűszál, és madár dalolt valahol magasan, fenn a levegőben; a lovak mögött uszály maradt a letiport réten, és dobbanásuk a fűbe veszett. Szembesütött a nap, és László keresve nézett körül a réten.

— Melyik légyen az az öreg fűzfa, urambátyám?

A kapitány megszorította lovát, hogy az felhorkant. Úgyis az rágódott benne, amit most László kérdezett. Nem messze állott előttük egy hatalmas fűz, amely alatt Babocsai Gáspárnak, az ő vitézi pajtásának fejét vette a török. Akkor is ilyen ragyogó májusi reggel volt, a gerlék is így kurrogtak, de a nap akkor gyászba hullott alá. „Nézz ránk ma, magyarok istene!” — sóhajtott belül a kapitány.

— Az ott — mutatott az öreg fára, és arra gondolt, jobb lett volna a fiatal vitézt lebeszélni a halálos harcról.

Az egyik ló felnyerített, erre a csapat megállt. A ló már észrevette, hogy lovasok közelednek. A bokros túloldalon villant valami. Talán egy kard, talán egy csat.

— Jönnök!

— Csak a szemét nézd, édes fiam! Csak a szemét. És fáraszd... — ismételte a kapitány, akinek régen nem volt ilyen nehéz napja. A lovasok is türelmetlenül rántották meg a kantárszárat. Hang alig hallatszott, csak a zablák zörrentek néha. Ekkor már kibontakozott a török csapat. A fonódiaknak meg kellett magukban vallani, hogy jó kiállítású legények voltak. Turbánjukon lengt a sok kócsag- meg darutoll.

Erős nyíllövésre megálltak. Rövid tanácskozás. Aztán kiváltak közülük a fegyvertelen túsók, és elindultak a magyar csapat felé, ahonnan szintén átmentek öten, életükkel biztosítva a harc tisztaságát. Akár hamisságot, akár más cselvetést venne észre valamelyik csapat, a túsokat azon nyomban levágnák.

Az öt török vitéz megállt a magyar csapat előtt. A magyarok meglobogtatták süvegüket, és helyet adtak a törököknek.

— Allah szép időt adott a tusához — mondták magyarul, mert abban az időben a legtöbb végvári török értette a magyar szót. És gyönyörködve nézték a magyar vitézek nyugtalan lovait. Ekkor már a magyar túsók is beolvadtak a török csapatba, és az áthangzó vidám lárma jó fogadtatásról tanúskodott. Miért haragudtak volna egymásra? Most nem ellenségek voltak, csupán bajvívók, vitézek, szinte bajtársak a végvári élet szépségeiben és mostohaságában. A törökök között sokan már itt születtek, magukat magyarországi törököknek vallották, és a Porta és a szultán meszse fényességét alig méltányolták. Parancsaikat tessék-lássék megtették, de mindjobban érezték, hogy a Konstantinápolyhoz kötött szálak alig tartanak valamit, és csak a vallás halványodó félholdja óvja meg az elszakadástól.

Elült a lárma.

A négy igazlító kijelölte a küzdőteret. Ők állnak majd a bajvívók mellett, és vigyáznak a harc tisztaságára. László igazlatói Csomay kapitány és Bogics lettek, Oglué pedig egy kaposvári aga és egy öreg janicsár, akinek turbánjában méteres toll hajladozott.

A kihívás halálig menő harcra szólt; gyalog, egy szál karddal. László és Oglu ledobták zekéjüket, és ott álltak már övig meztelenül az igazlátók mögött. Azok szétváltak, és csak a küzdők maradtak a kijelölt helyen. Még tíz lépésre voltak egymástól. Az igazlátók vártak...

Oglu kelet felé fordult, leborult, homlokával a földet érintette. Aztán felkelt, és megcsókolta kardját.

László az égre nézett: „Isten, segíts! Ezt a földet az apám vére gazdagította, és én megesküdtem, hogy erőt veszek a pogányon.”

Csomay uram kihúzta kardját:

— Rajta!

Oglu elindult. Hosszú, barna karjaiban meghúzódottak az inak, és minden mozdulatára látszott izmainak félelmetes, fegyelmezett játéka. Szép ember volt. Nagy, barna szeme harag nélkül, inkább sajnálattal nézett Lászlóra. Most látták egymást először.

László is előrelépett. Fehér bőre ragyogott amazéhoz képest, arányos felsőteste szinte nőies volt, de amint megmozdult és előrehajolt, valami pengeszerű hajlékonyság volt benne. A kardok összeértek, halk koccanás, hideg, halálosan kemény.

Ekkor megvillant Oglu kardja, s a magyar csapat felhördült. László alig tudta védeni magát. Felfogta a csapást, oldalt ugrott, de ellenfele kardhegye mégis súrolta mellét, véres csíkot írva azon. A törökök ujjongva rivalltak az első vérnek. Jó jel!

Újból Oglu támadott. Ezt már könnyebb volt elhárítani, a következőknél megint ugrani kellett Lászlónak. Hosszú karja volt a töröknek.

László csak védekezett. Oglu pedig mind vadabbul támadott.

A pengék szikráztak, és a küzdők már háromszor is megfordultak maguk körül. Oglu szeme sárgára vált. A gyaur vitéz, akit első rohammal le akart gázolni, már minden jó cselvágását kivédte, és szeme, azok a nyugodt, szürke szemek jeges hidegséggel horgoltak az övébe.

Ismét az első rárohanással kezdte. Ha lehet, még gyorsabban. László már ismerte ezt. Elcsúsztatta a török kardját, és lapos ütessel vissza is vágott. Csattant a kard Oglu mellén.

A magyar vitézek nevettek:

— Ne simogasd, László!

Oglu most már megállás nélkül támadott. László csak hátrált körben, lassan, legyűrhetetlen nyugalommal. Oglu fáradt. Ekkor kapta a második lapos vágást. Mintha korbáccsal vágta volna rá, felhördült. Előreugrott, kardja László feje fölött villant, aki csak félig védte a csapást, de kardja, mint a kígyó, egy villanás alatt szinte láthatatlanul átszúrta a törököt. Aztán mindketten hátraugrottak.

Lászlót egy félig sikerült fejvágás érte, ezt jól lehetett látni, mert jobb arcára piros vércsíkok szaladtak. A török csapat már dobot vert és ujjongott.

— Allah!

A küzdők újra felemelték kardjaikat. A csapatok biztatták a harcosokat, csak Csomay kapitány és az öreg janicsár látták, hogy itt már minden harcnak vége.

Oglu leeresztette kardját. Tanácstalanul, kérdően nézett körül, mi történt, aztán eldőlt, mint a zsák.

Halálos csend támadt a napsugaras réten. Felordítottak a csapatok. Zavaros kiáltások röpködtek:

— Mi ez? Vágd le, László!

— Oglu! Oglu!

László előrelépett. Belemarkolt a török hajába. Felemelte fejét, és vágni készült.

Lágy májusi szellő imbolygott a réten. Kurrogtak a gerlék a fűzfán, a zsendülő élet szerteáradt melegen, illatosan.

És László kardja állva maradt a levegőben.

Oglu szeme kinyílt. Megint melegbarnásra vált, és szomorúvá. Várta a halált.

László leeresztette kardját, és elengedte a török fejét.

— Halj meg békén — mondta.

Oglu száján vércsepp buggyant elő. Felemelte fejét, és kezét nagy fáradsággal előrenyújtotta kézfogásra. László megfogta a kinyújtott kezét. Alig érzett már valamit a győzelem mámorából.

— Nagy vitéz leszel, Babocsai László — tördelte súgva Oglu —, éltessen az isten... — És elhanyatlott a letiport virágok között.

Az igazlátók már ott álltak mellettük. László intett a törököknek:

— Nem kell sem a feje, sem egyebe. Vihetitek.

És elindult a csapat felé.

A vitézek csak most kezdték felfogni, hogy Oglu félig kivédett csapása után László kardja szinte láthatatlan gyorsasággal átszúrta Oglut.

A magyarok fergetegesen éljeneztek, kucsmaikat dobálták a levegőbe, de megéljenezték a győztest a törökök is.

László, amíg helyére ment, magába nézett. „Elvégeztem — gondolta. — Aludj békén, uramapám.” És felzörrent lovára. A többiek köréje tódultak, tapogatták. Bogics a hátát veregette:

— Beste kölke! Nem megmondtam?

Csomay kapitány most felemelte kardját, hogy szólni kíván. Elhallgattak a csapatok.

— Vitézek! A bajvívás megesett, az igazlátók a harcot tisztának, vitézekhez méltónak látták. Okuljatok rajta. Az Isten egy felettünk, harag ne maradjon szívetekben. Szálljatok le a lóról, hagyjátok fegyvereitek, és jöjjenek a török vitézek is egy kis áldomásra, ha nékiük is úgy tetszik.

Mindkét csapat zajongva éljenzett.

Először Oglut emelte fel hat török vitéz, és óvatosan elvitték a nagy fűzfa alá. Feje alá nyergét tették, és arcát keletnek fordították. Alig volt már benne élet. Az öreg janicsár leborult mellette, és elkezdte a haldoklók szúróját.

Aztán átözönlöttek a törökök. Előkerültek a kulacsok, egy-két csobolyó is akadt, és nagyokat ittak László egészségére. Allah ugyan szigorúan tiltja a borivást híveinek, a török vitézek azonban úgy gondolták, hogy Allahnak annyi néznivalója van ezen a földön, nem valószínű, hogy éppen a látrányi rétre néz, és éppen akkor, mikor ők isznak. Letelepdedtek a fűre.

Hármas-négyes csoportokban tárgyalták az esetet, és magasztalták a győztest.

— Mint a villám, a kardja — mondták. — Szem nem látja gyorsaságát. Pedig Oglu is híres volt kardjáról.

László Csomay mellett ült. Bogics volt még ott, meg a kaposvári aga. Csomay nem dicsérte az aga előtt harcosát. Majd ott-hon. Az aga azonban őszintén megmondta, hogy sátáni ügyesség van a fiatal bajnokban. Tapogatta László karját.

— Nem adtam volna az életedért egy rossz zablavasat. Fehér bőrű lánynak látszottál Oglu mellett. De amikor húzni kezdted magad után Oglut, veszedelmet éreztem, mert Oglu nagyvérű ember volt. Félttem, hogy elveszti fejét. Ez történt.

Az öreg fűzfa felől a janicsár közeledett.

— Mi hírt hozol, Ferhát? — kérdezte a kaposi aga.

— Oglu pillanatait már meg lehet olvasni. Kér benneteket, mielőtt arcát megfürdetné Allah ragyogásában. Szólni kíván veletek. Elsősorban Babocsai Lászlóval.

László kapitányára nézett.

— A haldokló már nem közülünk való, és jó vitézi cselekedet szavára hajolni — vélte a kapitány. — Menjünk.

Oglu szemei nyitva voltak, de nem nézett már, csak a nap felé, mintha sok fényt akart volna gyűjteni a hosszú, sötét útra.

— Babocsai László! Hozzád szólok. Hallod-e? — szólt, de olyan halkán, hogy le kellett ülni, hogy hallhassák.

— Hallom, Oglu, csak mondd!

A haldokló arca nyugalmas lett.

— Én elvettem apád életét, te az enyémet. Allah akarta, aki örökkévaló. Nem haragszom rád.

— Én sem haragszom, Oglu. Az Isten legyen veled! — És megfogta a török kezét, mely ölében feküdt, és sárga volt, mint a pergamen.

— Halljátok, amit mondok. Halld, Babocsai László, ki igaz, jó vitéz vagy. Neked hagyom a kardom, a lovam, minden fegyverem. Fogadd el tőlem.

— Elfogadom...

Oglu hallgatott. Látszólag erőt gyűjtött. Arca gyolcsfehér volt.

— Babocsai László, neked anyád van, aki szeret téged, akinek én megöltem az urát... nagyot kérek most tőled. Megteszed-e?

— Megteszem — ígérte László.

Oglu szemei fáradtan lecsukódtak.

— Nekem is volt feleségem. Magyar lány volt. Nem vettem más asszonyt mellé. Meghalt, de maradt egy kislányom... — A lehunyt szempillák között mintha könny csillant volna. — Vidd haza, Babocsai László... anyádhoz. Ne maradjon a végeken, ahol elkallódná, és én nem tudnék nyugodni a földben... Vidd haza, neveljétek fel... az anyja is keresztény volt... ezért rátok hagyom mindenemet...

— Amid van, Oglu, az a lányodé, akit elviszek az anyámhoz, és tisztességben tartom, mint a testvérem.

A haldokló arca derűsen nyugodt lett.

— Allah már szólít... Az isten áldjon meg benneteket is, kik meghallgattátok az elesettet... Fogod a kezem, Babocsai László?

— Fogom, Oglu.

— Ezzel a kezeddal simogasd meg a kislányomat... én küldöm, az apja... Allah, de sötét lett...

Pedig szemei akkor nyíltak ki, és úgy is maradtak.

A két török egykedvűen nézett a levegőbe. A kapitány szótlánul tépett le egy-egy fűszálat, László pedig elvette kezét a halottéról.

— Vége — szólt.

Odaátról áthallatszott a vitézek lármája. Méhek dongtak a virágokon, mégis súlyos lett a csend.

— Amit fogadtam, megtartom — szólt László, és felállt.

— És mi kiadunk neked mindent — mondták a törökök. — A haldokló száján Allah szólt. Gyertek érte mához egy hétre pár vitézzel ide. És most hagyjuk a halottat.